

Prezidento A.Smetonos apdovanoto E.Stone'o istorija: jo dėka priartintas Lietuvos valstybės pripažinimas JAV. Parengė: Gabija Strumylaitė

(Linos Zaveckytės montažas)

Merkinės krašto muziejaus ir Litvakų istorijos ir kultūros draugijos archyvo nuotr. / Rezoliucijos dėl Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo iniciatorius E.Stone'as.

1918-ųjų metų Vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybę pripažinti turėjo dar ir tarptautinė bendruomenė. Čia svarbų vaidmenį suvaidino ne tik užsienyje gyvenantys lietuviai, tačiau ir litvakų atstovai. Vienas jų – Elihu Davidas Stone'as, kurio pastangomis 1919 m. JAV Masačusetso valstija oficialiai pripažino Lietuvos Respublikos egzistavimą.

1938-ųjų gegužės 25-oji, Bostonas, „Kenmore“ viešbutis. Išsidabinę ponai bei ponios mini 20-ąsias Lietuvos valstybės Nepriklausomybės metines ir ploja JAV Masačusetso valstijos Atstovų rūmų nariui Elihu Stone'ui, kuriam diplomatas Jonas Budrys (žymiojo fantast Algio Budrio tėvas, – aut. pastaba) prezidento Antano Smetonos vardu įteikia valstybinį apdovanojimą – 3-ojo laipsnio Gedimino ordina.

„The Wyner Family Jewish Heritage Center (JHC)“ archyvai /Banketas, skirtas pagerbti Elihu Stone'o tarnybą Lietuvai, Bostono „Kenmore“ viešbutis, gegužės 25-oji.

Kaip teigiama Lindsay Sprechman straipsnyje „Elihu Stone'as ir mūsų mylima Lietuva“, pora dienų anksčiau įgaliotasis ministras Vašingtone Povilas Žadeikis laiške adresuotam E.Stone'ui rašė:

„Jūs, hebrajų tautybės atstovas, gimęs Lietuvoje, gyvenantis Amerikoje, prisiminėte gimtąją žemę: ne tik išreiškėte savo meilę gimtinei skambiomis frazėmis, kas jau būtų pagirtina, tačiau ir atlikote didžius žygius, kai valstybei grėsė pavojus – kaip kad 1919-aisiais, 1920-aisiais metais.“

Jonas Budrys
Elihu D. Stone

BANQUET
in honor of
ELIHU D. STONE
on the occasion of the
Presentation to Him by
THE HONORABLE JONAS BUDRYS of NEW YORK
CONSUL-GENERAL of LITHUANIA
of a Decoration
Awarded by His Excellency The President of Lithuania

	
ANTONAS SMETONA <i>President of Lithuania</i>	ELIHU D. STONE

WEDNESDAY EVENING, MAY 25, 1938
HOTEL KENMORE
BOSTON, MASSACHUSETTS

Merkinės krašto muziejaus archyvai/Banketo programa.

Kelio pradžia Merkinėje

Elihu Davidas Tzerelsteinas gimė 1888-aisiais liepos 18-ąją Merkinėje. Vienas iš aštuonių Elchanano Tzerelsteino, Talmudo bei semitizmo mokslininko, ir Chanos Libby Goldberg vaikų. Dėl neaiškių priežasčių šios poros atžalos savo pavardes pasikeitė į Stone.

Žurnalistas Aras Lukšas straipsnyje „Amerikos politikas iš Merkinės“ bando narplioti semantines vardų ir pavardžių subtilybes:

„Beveik užtikrintai galima tvirtinti, jog pirmasis [vardas] naujagimiui buvo duotas Vilniaus Gaono, o antrasis – Izraelio valdovo garbei, iš kurio giminės, pasak žydų padavimo, turi ateiti Mesijas. Kita vertus, visai tikėtina, kad berniukui buvo tiesiog suteikti jo mirusių protėvių vardai.

<...> Ši pavardė susideda iš dviejų žodžių – vokiečių aukštaičių „zier“ (brangenybė) ir „stein“ (akmuo). Vienu žodžiu – „brangakmenis.“ Įdomu, kad atvykęs į Ameriką aštuoniolikmetis Elihu Davidas supaprastino savo pavardę iki tiesiog akmens (Stone).“

Jaunasis Stone'as „Statendam“ laivu į Bostoną atplaukė 1906-ųjų vasarį. Lankė „Roxbury“ vidurinę mokyklą, 1915-aisiais Bostono universitete įgijo teisinį išsilavinimą.

Elihu įkūrė teisininko kontorą, o 1918-aisiais pateko į Masačusetso Atstovų rūmus. Ten praleido dvi kadencijas, priklausė Teisinių reikalų komitetui, Teismų komitetui ir ėjo Rinkimų komiteto pirmininko pareigas.

Taip pat nuo 1922 iki 1934 metų dirbo JAV Masačusetso apygardos advokato asistentu.

Rezoliucija dėl Nepriklausomybės

E.Stone'as aktyviai įsitraukė į sionistų veiklas: 1919 m. tapo atsakingu už Masačusetso Atstovų rūmams pateiktos rezoliucijos skirsnį. Šiuo dokumentu siekta paraginti amerikiečių delegatus Paryžiaus Taikos konferencijoje paremti žydų valstybės steigimą Palestinoje.

Jis taip pat padavė pareiškimą dėl rezoliucijos, reikalaujančios pripažinti Lietuvą, kuri, nors Nepriklausomybę paskelbė 1918 m., po metų vis dar buvo nepripažinta didžiosios tarptautinės bendruomenės dalies.

Merkinės krašto muziejaus archyvai/Rezoliucija dėl Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo

The Commonwealth of Massachusetts

IN THE YEAR ONE THOUSAND NINE HUNDRED AND NINETEEN

Introduced by Representative *Eliah D. Stone*, of Boston.

RESOLUTIONS

IN FAVOR OF LITHUANIAN INDEPENDENCE

WHEREAS, The future prosperity and peace of the world depend upon a just and equitable settlement of the problems of the European war whereby each and every nationality, however small, be granted the liberty to determine its own destiny and the opportunity of living its own life; and

WHEREAS, The government of the United States of America is recognized as an ardent exponent of the rights of the small nations; and

WHEREAS, The people of Lithuania, by their heroic conduct and voluntary sacrifices in the great war, have proved themselves worthy of the blessings of freedom; therefore be it

RESOLVED, That it is the opinion of The General Court of Massachusetts that the ancient people of Lithuania ought to be free and independent, and that as a matter of elementary justice express provisions should be made at the Peace Conference for the purpose of granting and guaranteeing the complete independence of the Lithuanian people; and be it further

RESOLVED, That copies of these resolutions be sent by the Secretary of the Commonwealth to the President of the United States, to the Representatives of the United States at the Peace Conference and to the Senators in Congress from this Commonwealth.

In House of Representatives, adopted, June 25, 1919.

In Senate, adopted, in concurrence, June 27, 1919.

A true copy. Attest:

Albert P. Langtry

Secretary of the Commonwealth.

Ši rezoliucija 1919 m. birželio 25 d. priimta Atstovų rūmų sandraugos, tų pačių metų birželio 27 d. ir Masačusetso senato. Visa JAV Vyriausybė Lietuvą pripažino tik 1922 m. liepos 28 d.

Dėl pastangų ir pagalbos padedant gimtinei pasiekti Amerikos pripažinimą, E.Stone'as apdovanotas vienu iš aukščiausių Lietuvos valstybinių apdovanojimų.

Įteiktas Gedimino ordinas Amerikos žydų veikėjui E. Stonui

Kas sekė kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės bei dėl jos pripažinimo, kas skaitė šių kovų istoriją, gerai žino kurį vaidmenį suvaidino „litvakas“ D. Stoun, išgaunant Lietuvos pripažinimą iš Jungtinių Amerikos Valstybių.

Stoun, arba Čiristeln, kaip jis vadinosi savo senojo tėvynė, yra kilimo iš Merkinės. Lietuvos žydai pažino jį, kai jis atsilankė Lietuvoje prieš keletą metų. Amerikos Stoun yra žymus visuo menės veikėjas. Jis nuolat gyvena Bostone, kur jis yra žydų maldos namų pirmininkas bei ištisos eilės draugijų valdybų narys. Verta priminti, kad Stoun buvo deleguotas kaip atstovas į cioninkų kongresą Čiuriche.

1919-ais metais Stoun buvo Masačusetų valstybės parlamento narys. Tai buvo tuoj po Lietuvos respublikos įsikūrimo. Lietuva kovėsi su savo gausniais priešais, kurie norėjo praryti jaunutą Lietuvos respubliką. Tada Stoun stojo į kovą dėl Lietuvos pripažinimo Amerikoje. Jame pabudė „litvakas“ ir ragino jį padėti savo senajai tėvynėi.

Ir nuveikė jis nemažą.

Stoun ėmė energingai agituoti už Lietuvos pripažinimą ir pasiūlė Masačusetų parlamente pripažinti Lietuvą. Tas pasiūlymas buvo priimtas birželio mėn. 1919-ais metais. Tačiau Stoun tuo nepasitenkino. Jis daug agitavo ir nemažą prisidėjo, kad senatas pripažintų Lietuvą.

Lietuvos nepriklausomybės dvidešimt metų sukaktuvių proga Respublikos Prezidentas p. Antanas Smetona prisiminė Elijašo Dovydo Stouno nuopelnus Lietuvai ir apdovanojo jį III-o laipsnio Gedimino ordinu.

Kai žinia apie tai pasiekė Ameriką, Lietuvos generalinis konsulas p. Budrys pranešė apie tai Stounui ir susidarė komitetas, kuris surengė pulkų bankietą Stounui pagerbti bei pabrėžti lietuvių žydų draugystai. Garbės komitete dalyvavo žymūs Amerikos žydai ir lietuviai. Į patį bankietą atvyko garbingiausi lietuvių ir žydų kolonijų asmenys.

Ordiną p. Stonui įteikė konsulas

Budrys, kuris taip pat pasakė reikšmingiausią kalbą per visą bankietą. Bankieto tostmeisteris buvo p. Antanas Šalna. Kalbėjo taip pat p. Bogacius. Visi kalbėtojai pabrėžė lietuvių ir žydų tradicinį draugiškumą ir Amerikoje ir senojų tėvynė. P-as Stounas atsakė damas nuoširdžiai padėkojo už garbę, pareiškė esąs labai sujaudintas Lietuvos vyriausybės pripažinimo, parodyto jam suteikiant ordiną ir baigė šiais žodžiais:

„Mes, Lietuvos žydai Amerikoje, budriai sekame kiekvieną Lietuvos įvykį. Mes taip pat labai domimės mūsų brolių likimu Lietuvoje ir rūpinamės jais“.

Bankiete dalyvavo apie 500 asmenų, ir jis sukėlė gyvą atgarsį Amerikos spaudoje. Išlėta eilė Amerikos laikraščių įdėjo jo aprašymus, kalbas bei fotografijas, vaizduojančias tą momentą, kada konsulas Budrys įteikia Stounui Ordiną.

J. Gold.

Iš 1938 m. rugsėjo 1 d. laikraščio „Apžvalga“ Nr. 33/Atgarsiai to meto lietuviškoje spaudoje

Reaguodamas į šį įvertinimą, E.Stone'as, prieš daugiau nei keturių šimtų lietuvių kilmės amerikiečių auditoriją, sakė:

„Tai ne tik mano asmeninio pasižymėjimo ženklas. Šis apdovanojimas tarsi simboliška bičiulystės ir geros valios apraiška tarp žydų ir lietuvių tautų. Šio gražaus renginio dvasioje pasakysiu, jog branginsiu man suteiktą įvertinimą ir visada džiaugsiuosi laime, progresu ir taika savo gimtojoje šalyje – mūsų mylimoje Lietuvoje.“

„Chronicling America“ archyvai /1919 m. rugpjūčio 9 d. laikraštyje „Lietuva“ lietuvių ir anglų kalbomis išspausdinta rezoliucija dėl Lietuvos Nepriklausomybės

IS GYVENIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE

RACINE, WIS.

Anglija lietuvėliškos kugos ir miesto kugynas.

Miesto kugynas yra gana grausis ir turis gana didelį rinkinį įvairių kugų, kurių tarpe yra ir lietuviškų. Prieš keletą metų anglijiečiai, kurie atėjo į lietuviškus laukus, bet kai rei užstojo kitatautų laukus, čia tapo prašalinti ir kugynas, no, taigi sykū nepasileido ir lietuviškų laukų.

Išsienai kariūmenės padovanavo miesto kugynui T. M. D. leidinį "Kultūros Lietuva", nes tokios kugynės dar neturėjo. Kugynas kugų, kugynas uvaldas, tiksliai apibūdinti kugynas turinti; patikslinti dalyką kugų priėmė.

Sugrįžti iš kariūmenės iš nuveiktų kugynan patinędama pamatytai ar dang kas skatė mano kugyną, bet negalėjau surasti; patikslinau priėjusioje, bet ir jė neįėjau, kur ji randasi. Keletą sykų teiravau ir pagaliau man u reikė, kad kugynę visai nesino kur ta kugyną dingo.

Rasiniškai pasakojau, kad kugynas šlyvins lahai persekioja kultūros Lietuva ir jė kugynas, ta nakti, tai, girdėjai ir kugynas vyriausybės jėbė jo idant ir jė sumaikinti ta padovanota jėms egzempliarų. Jėi taip bus mus dar tų, tai būtų labai pektingas dalykas.

Lankinai.

BROOKLYN, N. Y.

Išsienai ašmatininkas, Rugsėjo atšbuvo Lietuvių Mechanikų Sąjūdo antrą susirinkimą, kuriame nutarė sukurti mechanikų amatininkų sąjungą New Yorko rugsėjo 31 d. ir rugsėjo 1 d. (Laba diena).

Sis susirinkimas buvo gana gausus; prisidėjo ir amatininkų seimyns 8 nauji nariai, o geležies ir 2 naujieji amatininkai.

Jis daugelio girdėjosi nusikandimais, kad, nesant lietuvių susirinkimų, daug lietuvių išradimų pagerinimų, turėjo pereiti į bono rankas, ir šie išradimai dažnai trumpu laiku būvo pravarcomi iš darbo.

Apvaisčiusi mūdumai jėi ir kitus klausimus tapo įteigti Lietuvių Amatinkų Biuras, kuriame lietuvių amatinkai galės gauti įvairių informacijų, kaip darbo reikalingas ir įvairiose kitose reikaluose, kurie lyti amatininkams.

Smagu yra pranešti visuomenai, kad prie pirmų žingsnių įsamo savo gyvavimui Lietuvių Amatinkų Sąjūdas pradeda dirbti konstruktivi darbu. Susisiekimų adresu J. Kripaitis, 120 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

J. Kripaitis.

COLLINSVILLE, ILL.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

VALSTIJA UZ LIETUVOS NEPRIGULMYBE.

Aplaukime oficialią kopiją rakesčių, kurią Massachusetts valstija reikalauja Lietuvių Nepriėmimo. Rezolucija tapimame istais angli ir lietuvių kalbose.

THE COMMONWEALTH OF MASSACHUSETTS.

In the year One Thousand Nine Hundred and Nineteen Introduced by Representative

Elmus D. Stone, of Boston.

RESOLUTIONS.

IN FAVOR OF LITHUANIAN INDEPENDENCE.

WHEREAS, The future prosperity and peace of the world depend upon a just and equitable settlement of the problems of the European war, whereby each and every nationality, however small, be granted the liberty to determine its own destiny and the opportunity of living its own life;

AND WHEREAS, The people of Lithuania, by their heroic conduct and voluntary sacrifices in the great war, have proved themselves worthy of the blessings of freedom; therefore be it

RESOLVED, That it be the opinion of the General Court of Massachusetts that the ancient people of Lithuania ought to be free and independent, and that as a matter of elementary justice expressions should be made at the Peace Conference for the purpose of granting and guaranteeing the complete independence of the Lithuanians; and be it further

RESOLVED, That copies of these resolutions be sent by the Secretary of the Commonwealth to the President of the United States, to the Representatives of the United States at the Peace Conference, and to the Senate, in Congress from this Commonwealth.

In House of Representatives, adopted, June 25, 1919.

In Senate, adopted, in concurrence, June 27, 1919.

A true copy. Attest:

Albert P. Langug, Secretary of the Commonwealth.

VALSTIJA MASSACHUSETTS.

Tuktantai dešimtį šimtų dešimties metų.

Ineja per Atstova Elmus D. Stone, iš Bostono.

REZOLUCIJOS.

Remiant Lietuvos Nepriėmimo.

Kadangi, atsiėję gerbūvis ir tūkai patatyti priguli mas reikaliu. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

Angliakaisi strikas. Collinsville ir aplinkiniai kasyklų strikas vis pletojas jau 6 dienas rugsėjo streikavo apie 10,000 angliakaisi ir galimas dalykas, už keletą dienų streikavantių skaičius pasiekis iki 50,000 angliakaisi. Angliakaisi, sulgy žiomyklų apšviestų laiko didesnis mitingas susirinkimui susirinkimui. Tuose mitinguose apšviestų strikų eismas atspindi ir mas tolimųjų užsienio kugų.

Streiko priežastiniai yra nesustarimas didei naujų skilės rakesčių. Mat senoji susitarimas tarp mišios ir kompanijų užsibaigė 1 dienišio. Dabar uniija, atsivėjęs pabrangusių gyvenimą, nori padaryti naujų algų lentelę, o kompanijos su tuo nesutinka.

Streikieris.

susiję savo likimą ir progresą gyventi sąvyti gyvenimui.

Kadangi, valdžia Surientų Valstijos Amerikoje yra pripažinti kaip noli perstatytoja teisyne mažeje tautai; ir

Kadangi, Lietuvos žmonės, su jų gerovės elgimosi ir liudnoria pasivienijimu didesni jo karę, prirodę esą vertūs jo laisvos laisvės; todėl lai bus

Nutarta, kad monome Angliakaisi Massachusetts Resolucija, kad sena lietuvių tautai privalo būti laisva ir nepriėmimo, ir, kaip dalykas elementario teisingumo, Tautos Konferencijoje privalo buti daryta provizija reikale suteikimo ir užtikrinimo visikos nepriėmimo Lietuvos žmonėms; ir toliau lai bus

Nutarta, kad kopijos šios rezolucijos bus pasijautos Valstijos Sekretoriaus, Prezidentui Surientų Valstijos, Surientų Valstijos Atstovams Tautos Konferencijoje ir Senatams Kongrese nuo šios Valstijos.

Atstovų Tautai priimta, Birželio 25, 1919.

Kopijos teisingumą liudija:

Albert P. Langug, Valstijos Sekretorius.

KLAUSIMAI IR ATSAKIMAI.

Klausimai:

1) Koks skirtumas yra tarp: klerikalų, krikščionių demokratų ir katalikų.

2) Koks skirtumas yra tarp tautininko, liberalo ir asivamanio.

3) Koks skirtumas tarp klerikalų, social-demokratų, senseiviko ir bolševiko.

4) Kaip reikia elgtis, kad galėtum būti tikras patrijo.

Pranas P. Samuolis.

Atsakymai.

1) Katalikas labai daug tuomi skiriasi nuo klerikalų ar krikščionių demokratų. Kataliku yra tas žmogus, kurio tikėjimas yra nariu Katalikų bažnyčios, kuris išpažįta Kristaus mokslą. Katalikas tai am tikros tikybos žmogus. Kataliku būdamas žmogus gali būti tautininku, liberalu, socialistu ar kitos partijos nariu.

2) Klerikalas — tai jau klerikalų partijos žmogus. Klerikalai gali būti net tikras asivamanis, netikintis, kalimas atsitikimas, kad pats asmeniskai netikintis žmogus gali pagedauti, kad tiek valdyti vieni tik kugai. Katalikas su klerikalais nieko bendro neturi, katalikas tikybos žmogus, klerikalas politiškas partijos žmogus.

3) Krikščionis demokratas, kas pats ką klerikalas, tai krikščionių demokratų partija daug pažangesnė negu klerikalai. Ta partija de la pamatan demokratiskumą ir krikščionišką dorą.

4) Tautininkas yra klerikalas, kuris pats klerikalas, kas pats ką klerikalas, tai klerikalai gali būti net tikras asivamanis, netikintis, kalimas atsitikimas, kad pats asmeniskai netikintis žmogus gali pagedauti, kad tiek valdyti vieni tik kugai. Katalikas su klerikalais nieko bendro neturi, katalikas tikybos žmogus, klerikalas politiškas partijos žmogus.

5) Tautininkas yra klerikalas, kuris pats klerikalas, kas pats ką klerikalas, tai klerikalai gali būti net tikras asivamanis, netikintis, kalimas atsitikimas, kad pats asmeniskai netikintis žmogus gali pagedauti, kad tiek valdyti vieni tik kugai. Katalikas su klerikalais nieko bendro neturi, katalikas tikybos žmogus, klerikalas politiškas partijos žmogus.

6) Tautininkas yra klerikalas, kuris pats klerikalas, kas pats ką klerikalas, tai klerikalai gali būti net tikras asivamanis, netikintis, kalimas atsitikimas, kad pats asmeniskai netikintis žmogus gali pagedaut

Raktinis advokatas Lietuvai

Iš tiesų, E.Stone'as tapo ne tik Lietuvos, tačiau ir pačios Merkinės raktiniu advokatu. Jis buvo iškylus Bostono Merkinės šalpos asociacijos (MRA) veikėjas.

Ši landsmanshaft tipo organizacija rūpinosi imigrantų iš Merkinės integravimu Amerikoje: medicinine priežiūra, paskolų išmokomis MRA nariams, finansine parama žydų labdaringsoms ir bendruomeninėms institucijoms Merkinėje.

1914 m. Merkinės kapinių asociacija nupirko nuolatinį sklypą, skirtą laidoti šio miestelio išeiviams.

1916 m. įkurta „Merkinės laisvųjų paskolų asociacija“, kurios tikslas – išplėsti paskolų paslaugas. MRA pardavė Toros ritinį, kad pradėtų dotacijas.

Nors E.Stone'as į Bostoną atvyko dar tuomet, kai MRA nebuvo įregistruota juridiniu asmeniu, vėliau jis ėmėsi aktyviai veikti: 1908 m. bei keletą kartų tarp 1917 m. ir 1919 m. ėjo šios organizacijos prezidento pareigas.

MARRIAGES REGISTERED in the City of Worcester for the Year Nineteen Hundred and [1917]												
ALL NAMES TO BE GIVEN IN FULL.												
No.	DATE AND PLACE OF MARRIAGE.	FULL NAMES OF BRIDE AND BRIDEGROOM.	AGE of each at date of marriage.	RESIDENCE of each at time of marriage.	OCCUPATION of each.	PLACE OF BIRTH of each.	NAMES OF PARENTS OF EACH.		NAME, RESIDENCE AND OFFICIAL STATION OF PERSON BY WHOM MARRIED.		DATE OF RECORD.	
							First Name of Father.	Mother Name of Mother.				
1009	June 27 Worcester	Frances Catherine M. Lavata	28 22	First "	Worcester "	Italy Italy	Frank P. Gennaro G.	Caroline Miranda Rosie M. Ramei	Joachim Raffai Priest Worcester		1917	Jun 28
1010	June 28 Worcester	Domènica Julia Carlan	26 18	First "	Springfield Worcester	Italy Italy	Domato Giovanni	Giustina Bustratore Julia Filippi	Joachim Raffai Priest Worcester			Jun 28
1011	June 27 Worcester	Francesca Antonietta	23 15	First "	Worcester "	Italy Italy	Gutter Jello Dressmaker	Giovanni Pasquale	Maria Zingarelli Gaetano D'Alvandra	Joachim Raffai Priest Worcester		Jun 27
1012	June 27 Worcester	Giudice Vittoria	26 20	First "	Worcester "	Italy Italy	Operator Black Dress Dressmaker	Giovanni Pasquale	Maria Zingarelli Gaetano D'Alvandra	Joachim Raffai Priest Worcester		Jun 27
1013	June 9 Worcester	Ellie Susan D. Redwood	28 18	First "	Worcester Ayn	Turkey Harport	Crane Operator Electrician	Harport At Home	Surpury Battalan Jennie Kordigan	Viratir Y. Korkorian Priest Worcester		Jun 11
1014	June 9 Worcester	Armen Helen	23 21	First "	Worcester "	Armenia Shop work	Armenia George	Armenia George	Mary Korkorian Annie Armenian	Viratir Y. Korkorian Priest Worcester		Jun 10
1015	June 15 Worcester	George P. Demos Maria M. Xanos	25 21	First "	Worcester "	Greece Greece	James Th. Kibella	Yasilo Eliephu Joseph S. Lagari	Papa Pavlos Priest Worcester			Jul 2
1016	June 14 Worcester	James S. Hellen Rose	28 21	First "	Worcester At Home	Greece Greece	At Home At Home	At Home At Home	At Home At Home	Papa Pavlos Priest Worcester		Jul 2
1017	June 9 Worcester	George R. Shoshan Frankie R. Chodoffan	25 18	First "	Worcester "	Armenia Armenia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 11
1018	June 2 Worcester	Nicholas Libby	24 22	First "	Worcester "	Syria Syria	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jul 9
1019	June 4 Worcester	Salomon Nellie S. Anas	26 21	First "	Worcester Worcester	Syria Syria	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 6
1020	June 10 Worcester	Louis Anna	22 20	First "	Worcester At Home	Armenia Armenia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 12
1021	June 15 Worcester	Samuel Winie	25 22	First "	Worcester Worcester	Russia Russia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 23
1022	June 26 Worcester	Barry Elizabeth J.	23 23	First "	Worcester Worcester	Russia Russia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 29
1023	June 26 Worcester	Paul P. Beamer Bertha	21 21	First "	Worcester At Home	Russia Russia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 29
1024	June 26 Worcester	Ellie David Stone Isabel	29 29	First "	Worcester At Home	Russia Russia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 29
1025	June 27 Worcester	David Ben Fanny Baw	23 24	First "	Worcester Worcester	Russia Russia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 29
1026	June 2 Worcester	Barry Bertha A. Cohen	27 23	First "	Worcester Worcester	Russia Russia	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home	Harport At Home		Jun 4

„Chronicling America“ archyvai /Pono ir ponios Stone santuokos liudijimas

Tarpukariu MRA išsiplėtė ir išaugo iki 300 narių. Organizacija kiekvieną mėnesį Roksburyje, vėliau Dorčesteryje, rengė sekmadienio pusryčius ir kasmetinius naujų žmonių sutikimo pokylius.

Apsilankymai gimtinėje

L.Sprechman straipsnyje minimi du E.Stone'o vizitai Lietuvoje: 1929 m. Žydų komiteto mažumų teisėms atstovo vardu ir 1931 m., kai ponia Stone svečiavosi pas Merkinėje gyvenusius giminaičius.

Merkinės krašto muziejaus archyvai/E.Stone'o vizitas Merkinėje

Merkinės krašto muziejaus archyvai/E.Stone'o (centre) vizitas Merkinėje

Po Holokausto MRA veikla pakeitė savo kryptį – pradėjo labiau koncentruotis ties projektais Izraelyje, kur daugybė išgyvenusių Merkinės žydų kūrėsi savo gyvenimus.

1951 m. MRA prezidentas Luisas G. Stone'as, Elihu brolis, pranešė apie „Merkinės laisvųjų paskolų asociacijos“ steigimą Izraelyje. Rabino Josepho Shubowo iniciatyva 1962 m. rugsėjo 16 d. Bostono Merkinės žydų kapinėse pastatytas paminklas Holokausto aukoms Merkinėje atminti.

Giminės tradicijos tęsiamos

Elihu Stone'as mirė 1952-ųjų kovo 22-ąją, palikdamas savo žmoną Estherą, du sūnus – Teodorą ir Judą.

Už atsidavimą MRA veikloms 1956 m. gegužės 27 d. Elihu Stone'as bei jo broliai Luisas ir Mozė pagerbti atminimo lenta Merkinės žydų kapinėse Bostone.

1983 m. birželio 5-ąją MRA šventiniu banketu atšventė organizacijos egzistavimo šimtmetį. Tačiau 1993 m. asociacija veiklą oficialiai nutraukė.

Ilya Goldovto nuotr. /Merkinės vardo kapinės Bostone

Ruošiant šią publikaciją mums pavyko susisiekti su E.Stone'o anūku, šiuo metu su šeima gyvenančiu Izraelyje. Deja, jis niekada gyvai senelio nematė, kadangi šis jau buvo miręs, kai berniukas gimė.

Įdomi detalė, jog vyras taip pat teisininkas, o senelio garbei pavadintas Elihu.

– Ką esate girdėjęs apie senelį iš kitų šeimos narių? Kaip jie apibūdindavo jo asmenybę?

– Senelio asmenybė labai dinamiška ir paženklinta išskirtine inteligencija. Jam patiko rašyti ir kalbėti.

Jis buvo glaudžiai prisirišęs prie gimtosios Merkinės ir aktyviai dalyvavo „Lietuviškos kilmės Amerikos žydų federacijos“ bei Merkinės laisvųjų paskolų ir šalpos asociacijos veiklose.

Šeimoje visi į jį kreipdavosi „Pa“. O daugumos diskusijų centre atsidurdavo senelio meilė judaizmui bei jo darbas įsteigiant Izraelio valstybę.

– Jūs, kaip ir senelis, studijavote teisę. Ar tai tam tikra šeimos tradicija? Galbūt galėtumėte kiek plačiau papasakoti apie save?

– Turbūt galiu sakyti, jog tai išties šeimos tradicija, kadangi ir mano tėvas, Judas Stone'as, buvo teisininkas bei dirbo Bostone. O kai tėtis mirė, pats kurį laiką šiame mieste darbavosi.

Tėvas irgi buvo aktyvus žydiškose veiklose, ypač tose, kurios susijusios su sionizmu. Tiesa, kol gyvenau Bostone, ir aš tuo užsiėmiau.

Į Izraelį išsikėliau prieš 13 metų – taip tarsi įkūnijau senelio svajonę. Čia perkėliau ir visus savo teisinius įgaliojimus, nors šiuo metu teisės srityje nedirbu.

– Nuo 1795 m. padalijimo Lietuva tapo pavaldi Rusijos imperijai. Tik 1918 m. valstybė iškovojo Nepriklausomybę. Jūsų senelis buvo vienas tų žmonių, kurie ypač padėjo Lietuvai įgyti tokį svarbų JAV pripažinimą.

Būtent dėl vyresniojo E.Stone'o pastangų Masačusetsas tapo bene pirmąja viešai Lietuvos suverenitetą pripažinusia valstija. Už išskirtinį indėlį Lietuvos valstybei jūsų senelis apdovanotas 3-ojo laipsnio Gedimino ordinu. Ar esate apie tai kalbėję šeimoje?

– Deja, bet nesu pakankamai giliai su šia tema susipažinęs. Žinau, kad senelis buvo aktyvus Masačusetso politikoje ir kad „Amerikos žydų istorinė draugija“ yra paruošusi pluoštą medžiagos pagerbiant jo tarnybą Lietuvai.

Tačiau aš pats asmeniškai neturiu jokių kitų žinių apie senelio veiklas. Išskyrus, žinoma, straipsnius, kuriuos perskaičiau.

Asmeninio archyvo nuotr./E. Stone'o anūkas

– O galbūt ką nors žinote apie jo ryšius su Amerikos lietuviais?

– Įsivaizduoju, jog Pa turėjo daug kontaktų Amerikos lietuvių tarpe, tačiau konkrečių vardų, deja, nežinau.

– Kiek kalbų mokėjo jūsų senelis? Galbūt suprato lietuviškai?

– Aš tikiu, kad lietuviškai jis mokėjo, kadangi į Jungtines Valstijas emigravo aštuoniolikos. Taip pat turėjo kalbėti hebrajų, jidiš kalbomis, be abejo, angliskai. Dar galiu pasakyti, jog jis suprato aramėjų kalbą, kadangi studijavo Talmudą, o jaunystėje mokėsi Vilijampolės ješivoje.

E.Stone'o jaunesniojo asmeniniai archyvai/E.Stone'as (viduryje) šeimos fotografijoje

– Ar palaikytumėte idėją vienokiu ar kitokiu formatu įamžinti jūsų senelio vardą Lietuvoje?

– Žinoma, didžiulė garbė, jei Pa vardas Lietuvoje būtų taip paminėtas! Tik, gaila, mūsų šeima nėra finansiškai pajėgi prisidėti prie šių pastangų. Mes tiesiog didžiuojamės, kad jis tuomet galėjo padaryti tai, kas buvo jo valioje, jog Lietuva taptų nepriklausoma.

– **Ką norėtumėte pasakyti Lietuvos žmonėms?**

– Linkiu, kad lietuviai ir toliau sėkmingai eitų Nepriklausomybės keliu savo 102-ųjų valstybinės sukakties metų proga. Dėkoju jums už širdžiai mielą mano senelio veiklą Lietuvos labui pripažinimą.

Daugybę metų žydai Lietuvoje klestėjo, prieš įkuriant valstybę jų pačių istorinėje žemėje. Tęskite savo augimą iš stiprybės į stiprybę, pasiekite aukščiausią įmanomą potencialą, kaip ir pridera šaliai su tokiu turtingu kultūriniu paveldu bei tradicijomis.

Daugiau informacijos apie Elihu Stone'o gyvenimą ir asmenybę galima rasti „The Wyner Family Jewish Heritage Center (JHC)“ duomenų bazės archyvuose.

Speciali padėka žurnalistams Arui Lukšui ir Vitalijui Karakorsiui, JHC archyvarei Kelsey Sawyer, Žydų istorijos centro („Center for Jewish History“; CJH) darbuotojams.